

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Organ i Shoqnis "VLLAZNIJA,,

E drejton: KARL GURAKUQI.

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Shqypnija si Shtet politik

Besa e Shqyptarit

Vlona në kohë të mesme

Gurët e çmueshëm

Biblijografi

Athletismi

Lajme vëndi

K. Floqi

M. L.

Hil Mosi

Kadri Borshi

Criticus

K. E.

Cronologus

Mbarshtrues: KADRI BORSHI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

Shqypnija si Shtet politik.

Në një kohë të vështirë e kritike ku fati jonë, jeta politike e komtare e Shqypnis ranë në duer të një diplomacis të pa-shpirtë, diplomacis anmike të komit Shqypitar, një fuqi si prej një forcës elektrike, e xgjoj popullin prej një ândre të mnershme e të keqe edhe sa do ish në mest të nderlikimit të madh të përbrendshem e të anarqis të plottë u grumullue burrnist n' atë të famshmin e historik qytetth të Lushnjes, ku bâni detyren e vet pa u drashtë përparar rrezikut e pa u trembë prej kërkujt. Kongresi i Lushnjes shenjoj një faqe të artë sa të shkelqyshme në jeten t' onë të ré kombetare, se përveç që n' a çili një rrugë të ré politike por si një bombë në mest të diplomacis mashtruese e fatkeqe, si një stuhë e rrebtë e shgatruese midis të tallazit të math politik, i cili dit' e për dit rrënote themelet e Shtetit t' onë e varrej por si shpata e Damokleut përmbi qafat t' ona.

Shqypnija pshtoj qysh m' atë ditë të bekume, që vetë Zoti i Shqypnis urdhnoj të agojë për Shqypnin e ngratë. Pshtoj po, por pshtoj si njaj qi ka lëngue prej një sëmudje të gjatë, i cili kaloj krizen por gjindet i ekspozuar në rreziqet e natyrës si konvalecent, i dobët e i pa-fuqishem në shërimin e

tij, ku nuk âsht çudë të nderlikohet lëngata e të vdesë prapë.

Pra Shqypnija kso-doret tue kenë edhe në shtratin e lëngatës kish të luftonte me sa e sa rreziqe të kthllë. Njashtu edhe bâni, luftoj e luftoj trimnisht, tue i bâ ballë gjith se cilit rrezik. Të kthlla potera për Shqypnin ishin kundrështimet e Italis për mos me zânë Qeverija jonë vent në Durrës, kundrështimet qi takoj prapë prej ksaj në të formuemit e Tiranës si qëndër qeveritare, kundrështimet për zaptimin e Durrsit, kundrështimet për Gjinnokastrën e Korçën, kundrështimet prej Frengjeve për Shkodrën, kundrështimet e Esadistve e e tradhtarve tjerë, luftat e rrehta për Vlonen e të mbarmja kundrështimet e Jugosllavëve në Starovë, në Dibër në Lunë, në Kastrat etj. etj. Për të gjitha kto, mrekullina për një shtet të ri, kërthinjak e të pa organizuem, nuk mundet sot një njeri më ment të një i kthtë e apatik edhe sa do zemërnik qoftë nuk muot të mos thurrt një lavdë të madhe për kë popull kreshnik shqypitar e të mos ja çatë Qeveris me plot gojë edhe me gjithë shpirtin fjalën "të vamtë!"

Qeverija shqypitare e sotme u dâ n' shëp - âsht e vërtetë - si një nga

mâ të mirat Qeveri konstitucionale të botës së qytegnueme. Detyrën e saj përpara komit e bëni si jo mâ-mirë, edhe mundëna me thanë pa një dredhë se kjo Qeveri është e ka qenë e vetmja Qeveri Shqyptare në gjithë Qeverit e tjera që ka punue mâ mirë, mâ mirë, mâ energjisht e mâ patriotisht. Është e vetmja që Shqypitari pavi të realizume për njëment Shqypnin politike të konfën. së Londrës 1913.

Qeverija si udhëheqësja e Shtetit e fuqija e plotë e tij në dy pika të mëdha e me randsi duhet t' a ngulin synin, në sigurimin e shtetit të përjashtëm e në qetsin e organizimin e tij të përbrendshëm.

Kur themi sigurim të përjashtëm mendojmë se Qeverija duhet të përpiqet me ç' farë do mënyrë politike të njëjset si Shtet fage shteteve të tjerë. Kto mënyra janë *mjetet diplomatike*; edhe me që ardhni fjala për diplomaci, është nevojë të japim do shpjegimë, ashtu që gjithëcili shqypetar nënshtetas të ketë para sysh e të njohë disa elementa të nevojshme ndërkombtare.

Diplomaci quhet shqenza e marrëdhënjeve midis të shteteve për interesat që kanë me njëri-jatrin, të cilat mburojnë prej parimeve të së drejtës ndërkombtare edhe prej kushteve të traktatevet, ose të lidhnive të trajtume nërmjet të tyre. Nj'ashtu si a shvillue diplomacia sot shifet e njehet mâ tepër si një mjeshtëri se sa një sciencë, se prej zotsijet e shkath-sijet, ase prej pa-zotsijet të njerësve diplomatë të një shteti varret përparimi politik ose mpirapstija e tij.

Një shtet për me rrujtë interesat e veta, për me orvatë marrëdhënje miqsore me shtetë të tjerë, për me sigurue nderin e tij e jetën politike e për me fashitë ndryshimet e ngatresat e

anomalit e mos-marrëveshtjet me një shtet tjetër fqinjë, ase të larkmë, duhet të ketë njerzit e saj, axhenta, ose përfaqësues të besushëm pranë shteteve të tjerë. Që këtëj pra, rrjet e *drejta e bajlozis* (droit de legation) e cila është *shumica e kanuneve të kushtuem prej së drejtës ndërkombtare, të cilët rregullojnë marrëdhënjet midis të shteteve me anë të do njerësve të emnuem për këto punë, e që quhen ambasadorë, ose axhentë diplomatikë.*

Relacionet politike ishin të njoftun edhe në kohët e vjetra. Grekët e motshëm dërgojshin në shtete të tjerë të qojtunit *Presveis*; Romaket kishin të vetëthanunit *legati, ose oratores, ose feciales*. Papët kishin *legatos e nuntios* edhe në Itali të motshme diplomacia msohej në shkollat si një mjeshtëri e posacme prej njerësve politikanë, të cilët daheshin në shëjë për xgjyjtësi, për dinakri, dhelpli, bigoni, shëndërgji e mashtrim. Qysh atbotë ka mbetë proverbi " e diplomacia është një tinzi e një trillim, një mjeshtëri rrenacake e gënjeshtare, por . . . e nevojshime."

Në shekullin e XV si u rezue Perandorija Byzantine, e mbasi u gjent typografija e barroti, e u zbulue Amerika e u përtrijne shkrolat, mjeshtërit e hartimet, u pa edhe nevoja e domosdoshme e *Diplomacis* me një të njerësve të dijshtëm e të zot në politikë por edhe të besushëm, të cilët çoheshin në shtetet e tjerë pranë avullve mbretnore, ose republikane të Europës, edhe qysh me vjetin 1648 mbas traktatit të Vestfalie-s shofim se Kardhinali *Richelien* kryeministri i Francës, ishte i pari që e sistematizoj delegacionin, me çue ambasadorë frengjë pranë shteteve të tjerë.

Kta përfaqësues që dërgojnë shtetet

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

independentë në shtete të tjerë janë katër llohesh:

1 *Ambasadorë* (ambassadeurs), të cilët janë të ngarkuem me dërgatë diplomatike të plottë për një kohë të pacaktume.

2 *Ministorë fuqiplotë* (ministres plénipotentiaires, të cilët dahan në të zakonshëm e të jashta zakonshem. Kta gati nuk ndryshojnë prej ambasadorvet, përveç në gradën deri e në do (ceremoni të tjera pa rëndsi.

3 *Ministorë residentë* (ministres résidents).

4 *Delegatë ose arhentë të ngarkuem me punë*, (chargés d' affaires).

Të tri klasët e para s' kanë as një ndryshim me njëna tjetrën përveç në do ndere që i bâhen klasës së parë që s' ju bahen të tjerave, si kurse edhe ato të klasës së dytë nuk i bahen së tretës. Në veprim e në praktikë janë barabar. Chargés s' affaires-ët kanë gjith ato detyra e të drejta që kanë edhe klaset e tjera; ndryshimi i vetëm është ky se bajlozët e të trija klaseve të para janë diplomatë përfaqësues të Mbretit, ose të një kryetari Republike, ose Federate pranë një monarku ose presidenti të një shteti të huej, kurse chargés d' affaires-ët janë mëkambësar e Qeveris së tyne pranë një qeverije të huej.

Përveç ktyne qeveritë zokonishtë munt të emnojnë edhe delegatë, ose komissarë (delegués ou commissaires) të posaçëm për çashtje të veçanta të shtetit, një a më shumë, si b. f. për lidhni të një huaje shtetnore, për të goditunit e kufijve, për një marrëveshtje postare, telegrafike, doganore, hekurore etj. etj. këta delegatë nuk janë si diplomatët e tjerë që përment me, se as një qëndër të domosdoshtone s' kanë, as për shumë kohë s' janë, as që munt të kenë ato nderime si amba-

sadorët e agjentat e tjerë. Në hollësinat detyrave të këtyne e në formalitete të tjerë nuk hyjmë, se kjo a një çashtje që i përkët së drejtës ndër kombtare.

Një tjetër soj përfaqësues të një shteti janë edhe konsujt (consuls). *Konsujt ose Kshullat janë t' emnuem për me përkrahë e me ju dalë zot interesave tregtare e industriale të shtetit si edhe nënshitetasve që banojnë në shtetin e huej.*

Mbas këtij caktimi e shef gjithkush ndryshimin midis të ambasadorve, delegatve e konsujve, prandaj nuk xgjatemi më tepër; shtojmë vetëm këtë që edhe konsujt një ashtu si ambasadorët dahan në disa kategori, a më mirë me thënë në 4 rënde.

1 *Në konsujt të përgjithshëm*, (consulsgénéraux).

2 *Konsuj*, (consuls)

2 *Nënkonsuj* (Vice-consuls).

4 *Arhenta Konsularë*, (agents consulaires). Edhe për çashtjen e ktyne nuk hetojmë hollë se ky hetim është jashta themës t' onë. Tani vijmë prapë në themë.

(Vijon)

K. Floqi.

BESA E SHOYPTARIT

Ishte vjeta 1111. Isha ndermjet Turkis e Italis për shkak të Tripullit kishte krisë. Përfaqësuesit të kësaj në Shkup, konsullit, që për shumë mot ishte siellun neper Shqipëri, e kishte pasë rase me një mirë shpirtin e shqyp-tarit, i u dësht, pra, m'u hieqë prej atij qyteti e, mbas urdhenit të Qeveris së vet u shpërngul prej Shkupi e dëli në Sofi, në kryeqytet të Bullgaris. Kaloj ajo vjetë për me dalë tjetra,

1912, vjetë plot turbullime e trazime per të mjerën Shqypni. Qeverija e Turkis, tue i gjimuem nji politikë së mârre e mizore ndaj Shqyptarët per mos me i lanë të zhdrivillohen, tue u mbyllun shkollat e tue u ndaluem deri gjuhën, prej dites qì shpalli kanunin nderimtar (konstitucionin) tjetër nuk bëni veç se me derguem nji mbas nji ushtri per me shkelë e shtypë Shqypnin a thue së shqyptarët ishin, mâ të mdhej anmiq të saj! Politikë me të vertetë e mârre, qì e bou prej Europe e, sot, si shifen gjasët, po i a han kryet.

Shqyptarët, tue i pam vedin të per buzun e të gandum nder të drejta mâ shejte, domos nuk mund të duroshin e kështu, herë në njanen, herë në tjetren anë, shperthejshin parradi e kryengritje, nder të cillat, e fundit, kje ajo e Kosoves, n'at vjetë 1912: kryengritje qì ngallmon luftën ballkane e të buemt e Turkis prej Europe.

N'at vjetë, pra, Shqyptarët e Kosovës, qì e shifshin vendin në rrezik prej lakmivët të shtetenvet fqij, dojshin qì Turkija t' i njihte politikisht si nji kom e t' u u caktonte kûlfijt, punë, qì ajo në mârri të vet, nuk donte me u a njoftë. Shqyptarët atëherë, tue pam se urtija e arsyeja nuk veprojshin, rroken armët e krejt Kosova u ngreh në kambë: tridhetë mij pushkë u mblo dhen në fushë të Kosovës, afer Prishtine, e prej andej i kumtuen Stambollit kerkemat e veta, por Ministerija e Turqvët të Rì, kishin në dorë qeverin, nuk çonte kryet per ato kerkesa, por u mundonte me rrëna e gënjeshtre me i mashtruem Shqyptarët; këta, qì i kuptuen at politikë të mârre e të damsheme, prej Prishtine u nisen me pushtuem Shkupin e t' ishte nevoja m' u shtym edhe mâ pertej. Edhe në verë

t' atij moti Shqyptarët u rrasen në Shkup; ishin mâ teper se tridhetë mij vetë.

Qeverija e Turkis u frigue, bylmeu fjalet, por n' anë tjetër, tue shkelun disa krën t' asaj kryengritje, i mashtron Shqyptarët e në vend qì m' u dhanë liri gjuhe e shkollash, u zotue me u ngrehun medrese! E Shqyptarët e shkretë të trathtuem prej sa krenve kujtuen se fituen diçka se me medrese me besë e fë do të shpëtojshin.

Me gjith qì kryengritja e Kosoves duel shpuet e komsisht nuk suell farë fitimi per në Shqyptarët, politikisht pruni ndrrime të mdhaja, pse prej saj rrodh lufta ballkane per të zezë të komit t' onë: u njoft, po, nji Shqypni, por krejt e currueme, sa pjesa mâ e madhe e komit t' onë mbet nen sundim të huqvet.

Në vjeshtë të vjetes 1912 shperthen lufta ballkane e në Tetuer Serbt hyn në Shkup e prej andej u derdhen neper Shqypni. Mbassi Shkupi nuk ishte mâ Turki, por Serbi, ai konsull i Italis, qì në fillim u permend, ktheu per të marrë në dorë mbarshtrimin e interesavet të Qeveris së vet. Shkruesi i ketyne rreshtavet, si i njoftun qysh se perpara, vojti per t' i uruem mârse-ardhjen; u prit me njerzi e Kurtmeni prej atij zotnije e kur fillon me folë gjith vaj e deshprim mbi fat të Shqypnis, n' ato ditë gjithkush shkelun prej anmiqsht, i tregou se pak shpresë i kishte mbetun mbi shpatin t' atdheut të vet. E me të vertetë gjasët ishin teper të keqja, pse, per po të Shkodre e Janine, qì gjithnjë qindrojshin, Shqypnija tjetër kishte rënë nder duer t' anmiqvet. Tue degjim gjith këto mjehime ai komi i a prit; "Mos u ngut me derguem aq zi, pse nuk humbë aq lehtas qì kom si Shqypтари, e per

me t' mbushun menden degjo se çka po të tregoj.» E qe tregimi i tij fjalë për fjalë.

«Kur në ket verë pat shperthyem kryengritja e Kosoves, un gjindeshem në Sofi; fletoret prûn lajmin se tridhetë mij Shqyphtarë, prej Kosove po u dirgoshin në Shkup. Ky lajm kje si një rrufë, shtini droe e mnerë nder qarqe politike të Sofis: të gjith zyrtarët e diplomatit t' atij qyteti tjetër s' bājshin veçse me ankuem e me kjam kobin e zi qi do t' a gjete Shkupin e ngratë prej Shqyphtarvet. S' ka për të mbetun gûr mbi gûr! thojsin. E un, qi gjindeshem nder ato qarqe e qi kishim pasë rasë me njoftë mirë zëmren e shpirtin e Shqyphtarvet, qesheshem për at frigë e trëmë e u mundofshe me i qetsuem ata zotni diplomatat, tue u thanë se nuk kishin aspak arsye t' u frigojsin për Shkup.» Si, m' a kthejsin disa prej atyne diplomatvet, tridhetë mij Shqyphtarë t' egjer e të breshtë, të pazot e të pakrye të bijnë në Shkup e mos t' a giejë gjâ at qytet?» - «Jo, zotni. u pergjigjshe, nuk janë t' egjer e të breshtë Shqyphtarët, e këtan po ju a thom për studime, qi kam bâm mbi at popull e për sprovë, qi kam pasë për sa mot qi kam banuëm mjedis tyne. Egersija e breshnija e tyne janë prralla e dokrra të shpifuna e të perhapuna prej anmiqvet të tyne; madje Shqypitari është i butë, njerzishem, i ambel e i dashtun. Mund të tham, se Shqyphtarët janë të paorganizuem, nuk kanë ato rregullime si i kemi na n' Europë me polisî, gjindarmeri e ushtri, por me gjith këtan kanë një tjetër send mjedis tyne, qi na Europeanët nuk e kemi e nuk e kuptojmë: ata kanë një send qi e shqyptojmë me fjalën *besë*, me një fjalë, e cilla nuk mund të kthehet në kurrnji gjuhë. Be-

sa e Shqyphtarit është polisî, gjëndarmeri, dishiplinë, ndigjesë, ligjë e kanun. Por fjalët e mija nuk bājshin kurr farë pershtypje mbi ata zotni, nuk u besojsin e u largojshin prej meje, tue tundun kryet si me dashtë me më thanë «sa rrëhet i marri!»

HËN Shqyphtarët në Shkup e jo mapak se tridhetë mij të veshun e të njesun n' armë e ndëjen një dy javë, me gzim të banorvet, pse Shqyphtarët e mjerë dordhen të holla mjaftë! e nuk i u bâm dam kujt as një fije floku. Edhe të ndodhmet e Shkupit na i prûn me të shpejtë fletoret e shokët e mi, zotnit e diplomatit, nuk mund t' u besojsin atyne lajmeve, qi na vishin e un, tue u mahitë. «Qe shifni, zotni, se duelen krejt fjalët e mija?» Ushin kryet, nuk mund të më kundershtojshin më pergjigjsin se nuk mund të kuptojshin farë gjâje. - «Po, zotni, janë me të vertetë punë ki s' kuptohen; Shqyphtarët janë të paorganizim, pse ende s' u ka râm mbi krye nevoja e njëj organizimi, por me njerzi e burri, jo vetem me miq, por edhe me anmiq, ndalohen e ruhen prej shum punve të liga; mandej është besa, lidhin, ajo besë e fort qi nuk i lën m' u shmangë prej udhës e arsyes e i bashkon e për pak qi të kishin organizimin do t' ushtojshin punë të mdhaja. Tashti, zotni, mbassi fat se Shqyphtarët nuk janë aq të breshtë sa patët besuëm, po ju pyes për një punë tjetër. Të marrim prej një komit tjetër, prej Italianvet asë Frenchet, pse teper gjakzet, por prej Angliasvet të gjak-ftoftë tridhetë mij vetë e t' u dergojme në London për armot; un: çka kishin për të punuar? ... të gjith me një fjalë më pergjigjen se kishin për t' a rrenuëm lind e mair!

Mbassi mbarou ket tregim u suell

prej shkruesit të këtyne rreshtavet, tue i thanë: «E pra një kom i tillë nuk nuk humbë e mos u dishpro, por shpreso se edhe për ju kanë për t'ardhë dit të bukura. Po, ja mungon organizimi, por nevoja ka me ju a siellë e atëherë kemi për të kjanë një popull nder m'atë të Ballkanit.

E me të vertetë fjalët e atij zotnije dita me ditë po vertetohen. U dogjen

e u poqem prej të huejvet; u dermuem nder vedi, shoq me shoq; shkretnuem vendin t'onë, por edhe dita me ditë një afrim e një bashkim vertetohet; me kadalë, po, por gjithnjë jemi tue u organizuem. Të ndodhmet e këtyne ditve dishmojnë të verteten. Shqyptari domosdo do të kapin kambën, qi i perket, ndermjet popujvet të qytetnuem e të perparuem. M. L.

Vlona në kohë të mesme.

Prej Dr. K. Jireček-ut.

Vijim prej Nr. 5

Qysh në vjet 1417 lajmojnë Raguzanët, se si Otomanët nepër udhë të *Myzeqesë* u turrnë kundra Vlonës. Sikur duhet emni i dytë m'atë i vjetër i kësaj fush *Savra*. Bardheci (me 1480) i përmend „*planicies Saura*„ afer Beratit vendin e luftës, ku Balsha Balshiqi qe i thyem edhe i mbytun (me 1385) prej Otomanvet. „*Relazione dell' Albania*“ e Venedikut me 1570 përmend ndërmyjet Beratit e Vlonës, e fushat e gjana të *Savrës*, e cila me tjetër emën quhet *Myzeqeja* (Starine 12, 197). I dyti emën rrjedh prej fëmijes fisnike Muzaqi (Musac, Musacus), ë cila në vjet 1280-1600 ish një nder oborret m'atë të përmendun të Shqipnisë. Mbas vdekjes së Skanderbegut këjo femije iku në Napul (Stammtafel bei Hopf, Chroniquas 532). Kujtimet e dhespotit Gjon Muzaqit (1510) e përmendin qytetin Belgrad (Berat) si kryeqytet (capo) i Muzeqesë, e cila zgjâhet, insino al fiume de Viossa al loco nominato le due pietre“ (Ausgabe bei Hopfib. 280).

Në kohen e vjetër qendra e kësaj

krahinë ish *Apollonia* në gji të Jonit, themelue 558 vjet para Krishtit prej Helenvet të Dorisë nga Korkyra (Korfuz) mbas Plinit 4 mil roman larg deti. Rrenimet e sotshme janë në një vizë të ndrejtë 8 kilometra larg nga bregu i detit. Mbi historin e kësaj kolonije këqyr Hirschfeld në Pauly-Wissowas Realenzyklopadie des klassischen Altertums (nenë emnin Apollonia) e mbi rrenimet shif Dr. Karl Patsch, Der Sandschal Berat Albanien, Wien, 1904 (Schriften der Balkankommission der Kaiserl. Akademie, antiquar. Abteilung, Bd. III). Zyret m'atë të nalta, si lajmon Aristoteli në Politiken e vet, i kishin në dorë trashigimtarët e themeluesvet të qytetit qi përbajshin një hoj Oligarhije. Me Taullantët ilirjaqi ish m'atë fqinj shpesh herë kish ky qytet luftë. Një shembëll për tregtin' e madhe të këti qyteti janë të hollat e argjenda t' Apolonisë, qi sikur atë të Durrësit gjenden në të gjitha vendin këtej Tumës e nga ndonjë herë edhe m'atë anë Tumës. Herodoti lajmon se këtu ish një turë delesh e shenjtë e Zotit të die-

llit Helios, e cila ditën kulloste rreth bregut të lumit që ish afër qytetit e natën në një shpellë e rrejtun ç' do vjet prej një nga qytetasit ma të përmenden edhe më të pasun. Me Romanët, sundimit të cilvet i u shtruenë vullnetisht në vjet 229 p. Kr., këjo koloni greke çdo herë kish miqsi. Mbas Caesar-it (de bel' lo civili III, 12) qytetza (arx) ish e kujdesueme me me pak uj. Cicerò e quën Apolonja «magna urbs et gravis», e Strabohi e quën një qytet i administruem me ligja të mira. Nxânës të pa-njehun mbledheshin rreth mesuesave të përmendun për me nxânë. Edhe August Oktaviani i muer hëtu mesimet e veta deri sa mbas vdekjes së Caesarit shkoj të marr pjesë në shesh të luftës së re që kish plasë ndërmjet Rromanvet.

E përmendun ish ndër rrethe të këti qyteti një burrim zifti që digjej, që ish një shenjtore i besimit të Panit e të Nimfave. Prej atë qarku të të shenjtë ndigjoheshiu në qytet, që ish 5000 qapa larg zënë e fyellit. Mbi të hollat e Apolonisë shifën nimfat tue këcyem rreth e qark zjarmit. Mbas ç' do ndryshimi që bante të djegunit e asfaltit nxirrshin profecinat. Mbas Patsch-it këto gropa zifti janë sot të mbylluna, gropat më t' afërme të ziftit ndodhen 3-4, ora larg prej qytetit të vjetër. Epishkopët e Apolonisë përmenden vetëm në të V. shekull; e ndër katalogët e epishkopvet grek të kohës së mesme ky qytet nuk përmendet fare Apolonia për më të fundshmen herë përmendet në sundimin e perandorit Justinjan në katalogun e qytetevet të Hieroklit. Kështu këjo koloni e vjetër helene prish e u shkretënuë si prej kohëve të dobta, ashtu dhe prej baltave, kënetave e ujnave që kish rreth e për

qark, gjithë në një atë mënyrë si u prishë çok n' atë kohë edhe qyteti Valora që ish në grykë të lumit Narenta.

Emni i këti qyteti edhe mbas qëndra vjetësh mbet i pa harruem *La Polina* përmendet në një shkrim raguzien me 1297 (Acta Albaniae I. 157). *Polina* kujtohet edhe ndër kartat detore të kohës së mesme edhe prej një venedikasi i pa emën me 1570 ndërmjet Përgut (Devollit) e të Vjosës përmend një knetë (paludo) në këtë emën ose një liqë nga i cili rrjedh lum' i *Apolonës*, një fole kusarësh; edhe Mariano Bolizza nga Kotorri në vjet 1614 e përmend *Polonen*, ashtu edhe mitropolit i Athinës Meletios në dheshkrojen e Greqisë së Re (Venedig 1728) e përmend atë vend në emnin *Polina*.

Rrenimet janë të përshkrueme prej Pouqueville, Lord Holand, Heuzey, Dimitzas, Weigand edhe Patsch. Qendra e këti qyteti është një kodër 85 metra nalf, që është qyteza (arx) e Caesarit edhe mbas Heuzey vendi ku ish tempulli i Apolit. Mbi majën pyllor sot ndodhet një kuvend ortodoks i Shën Marisë (Panagia tis Apollonias). Mbas përshkrimit që bën metropolit Anthinos në Korin e vet mbi Berat, ndër muze të kishës e mbuluene me bojë gjindet një fytyrë e perandorit Andronikos II. (1282-1328) me të gjithë fëmijën e vet edhe kuvendi i këti fytyrë e pat ndertuem përsëri (Zyrtomos Historik perigrifi i ierës metropolit Beogradon, Korfu, 1866, F. 68). Në një kënd të kodrës, ku ndodhet ky kuvend gjindet katundi *Rojan*. Tekdo shifën gjurma muresh, gur të gdhënuar edhe mozaikë; më e shumta e shpëpivët janë të ndertuemë me lëndë ndertesash të moçme e kuvendi i këti duket si një muze plot me

shtatua, skultura edhe gur të shkruem Mbas Anihimos ndër ato rrethe gjindet «udha mbret», e cila nuk është tjetër veç se «via Egnatia», qi tue filluem si nga Durrësi ashtu edhe nga Apolonia u bashkonte mbrenda në vend, tue çuem mbi Ohri në Thesalonikë.

Një Jug ndodhet gryka e Vjosës, një lum i math. i cili e ka rrjedhen e e vet në Pind afër Mecovës. Ky është ai lum qi në kohën e moçme thirej Aaos, në kohën e mesme në një dokument të perandorit Vasilios II. 1019 thirej Voosa, Ana Komnena e quen Vousa, Kinnamos Voosis e Muzaki Vjosa. Krahina ku ish gryka e lumit në kohën e mesme quhej Spinarica (këqyr Acta Albaniae Vëll I). Mbas një dokumentit venedikas 1205 Sfinarisa ish nen sundim të Durrësit. Mbreti Manfred me 1258 thirej zot i Durrësit, Belgradit (Beratit) i Anlonës edhe i Sfenaritës (Miklosich e Müller, Acta graeca 3, 240). Bizantinasi Sevastos Stan me 1277 1284 ish «capitanens» i Beratit edhe i Spinaricës. Shkrimet e Raguzës prej 1297 e 1298 përmendin udhëtime të bëmun prej Durrësit në Spinaricë rreth La Polina; këto shkrime e quejnë grykën e Spinaricës një vend ku bëhej treg bereqeti e qi ish ndenja e një konsullit venedikas e raguzjan (Acta Albaniae 1, 109, 157). Nder aktet e Venedikut me 1319. përmenden për një heri njerëz prej Vlonet edhe prej Spinaricës ose Sfinaricës (Diplomatarium veneto-levantinum 1, 138, 145, 162). Në dheshkrvjen e Andrea Benincasa-s nga Ancona 1476 këndohen brî bregu këto vende me rradhë: Durresi, Cavo Lachi, Pirgu, Levalli (Devolli) Spinarça, Cavo de Caurioni, La Velona, Porto Raguxio, nisija Saxino, Val de Lorso

(tashti gjithë i ariut nga jugu i Cap Linguetta-s) e Cimarra. Edhe dheshkrojet e Ortelit edhe e Mercator-it në shekullin XVI e përmendin emnin Spinarsa rreth Polinës.

Mali brî bregu Cava de Cavrioin qi përmendet ndër dheshkrojet e Benincasa-s ë të Mercator-it e kujton edhe Ana Komnena nënë emnin Kavallion, afër Vjosës. Mitropolitit Meletios shkruen, se lum' i vjetër Apsos quhej Kavrioni. Senati i Raguzës i shkruente me 1474 Venedikut, se Otomanët dojshin me çilë një vi prej Vjosës në Vlonë për floten e tyne (Lettere e Commissioni, Archivio di Pagnusa).

Mandej vjen kneta e rumbullakët e Artës ose Nartës qi është e lidhun me det, plot me pishq e me dy nisi. Njena nisi e cila sot nuk është e banueme quhet Korakonisi, e dyta Zvermec edhe është e përmendun për një kuvend orthodox qi ka e qi është i përshkruem në liber të Patsch-it Raguzanët në vjet 1335 e quenin këtë knetë Balta de Avallona (Acta Albaniae 1, f. 236).

Ndërmjet të knetës e të detit ndodhet katundi Plaka me shumë rrenime edhe teprica mure sqelege; mbas Patsch-it këtu ndodhej qytet' i vjetër Anlon, mbi të cilin u themelue Vlonë La Placa përmendet edhe ndër dheshkrojet e Ortelit e të Mercator-it. Edhe Venedikasit me 1570 e njishin Plaken në krye të gjut të Vlonës (Sarine 12, 195, ku përmendet Plava).

Më parë vjetër groçat e knetës të Vlonës, një gjymës bre larg prej limanit të qytetit afër katundit Arta ose Nart, e cila është e banueme prej orthodoxësh edhe ka dy kisha. Mbas primere të Hahn-it (Albanesische Studien 1, 71) në kohën e sundimit

otoman ndodheshin këtu 150 gropa krypë, të ndeme ndër 150 shtëpitë e Artës, të cilët tue qenë të lirë prej ç' do pagesave shtetnore, ishin të detyruem me punue ndër gropa të krypës. Në verë krypa u terte ndër 48 ora edhe mblidhej ndër grumuj të rrumullakët 10 këmbë nalt; më e shumta e krypës aso kohe dergohej në Shkodrë. Në kohën e fundshme të nxjerrunit e krypës është lënë shumë mbas dore.

Sqelja e Vlonës nuk ka vetëm pakë ndertesë, e aty afër ndodhet një qytezë e rrenueme otomane me 8 skaje. Qyteti vetë Vlona me një po thuej

800 shtëpi ndodhet një gjymes ore larg nga lindja ndërmjet ullishta vetë gjâna. Nga shkaku i ethevet, sidomos ndër muejt e verës ky qytet nuk është i shëndetshëm. Nga ana e jugulindjes ndodhet qyteza e Kaninës me rrenimet e veta 379 metra mbi det e cila zotnon të gjithë atë vend. Muret e qytezes janë prishë shumë nga shkaku i termeteve; ndër ndërtesa të mëdha ndodhet një sahat i vjetër otoman. Nga qyteza shifet Durrësi e të gjithë vendi deri në majë të Tomorrit. Nenë qytezë ndodhet katund mysliman Kanina.

(Vijon)

Hil Mosi

Gurët e çmueshëm.

Gurët e çmueshëm kanë qenë gjithmonë sende çudije e mrekellije për njerzit. Rrallsija e tyre, dritëpërshkimi, bukurija e ngjyret, shkëlqimi i madh, çmimi i naltë edhe cillsinat tjera të përbindshme, si në dhiamat ngurtësija e tij deri para tre shekujve e kujtueme e pamuejtshme, e n' opal ndrrimi i ngjyret me shpejtësi, etj., të gjitha këto cillsina kanë mbi gurët edhe një numër të panjehun legjendash e bestutnesh jo pak të çuditëshme e qesharake.

Mos të n' a bijë çudi pra numri i madh i veprave që qenë perpilue mbi gurët sidomos në kohët të motshme e të mesme aq sa edhe bibliografija ka krijuar një emër të veçantë për me shenjue veprat që bëjnë fjalë mbi ta. Tue dashtë me i përbledhë shkrimet e bukura e të përcuditëshme që lexohen ndër *lapidarë* kishin për të përveç një vepër të vllimshme.

Lapidarët janë të ndryshëm, e ndër ta për nga ana e bukurisë e çudisë, dy janë t' interesantshëm. Ata që mund të njehen st libra mjekije o magjije; ndër kohët e motshme ishin gadi një lloji me ata të kohës së mesme, e nuk flitshin tjetër përveçse mbi virtyte mjekije o magjije të gurvet. Viojnë gjithnjë edhe ndër kohët e mbramë e vepra ma e madhe është e përparueme në këto kohë prej Marbodios, Ipeshkëvit të Rennes.

Tjerë lapidarë që ndjekin githnjë kohën e krishtenë flasin ma tepër mbi gurët e çmueshëm që përmenahen *sakrimi i Shën*, mbi ato të *Rationalit e t' Apokalipsit*, etj., e i përshkruajnë mba pikamirës së vlerës simbolike. Ndër lapidarë ma i randueshmi, pa dyshim është ai i Sh. Epifanit që i shkroi në formë të njëj epistolari *Diodori*, Ipeshkëvit të Tiros; më ket vepër, i madhi shkrimtar na ka lënë

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETTI"
SHKODER (2016)

lajme t' interesantshme, tue na ba me dijtë, b. f., se Zoti nuk përdori letër por rrasa zafiri tue i a shkruie ligjëit Moiseut. Tue folë mbi 12 gurët qi stolishin *Rationalin* e Aronnit, d. m. th., pivialin qi ky krye prift veshte nder cerimoni të shëjte, i përshkruen virtytet e fuqit e mrekullueshme të tyne. Sh. Epifani i ep fund veprës së tij me një përkrahësim të hijeshëm qi bân ndërmjet të këtyne gurve të 12 fiseve t' Israelit. Vepra e Sh. Isidorit e ajo e Sh. Idelfonsit mbi 12 gurët e kunorës së Sh. Mrs. Virgjinë, e të Pontefikalit Rromak, ku është i përshkruem brëzi i Papës, i stolisun edhe ky me 12 gurë, të ndryshëm qi shëmbëllojnë 12 Apostujt, na rrëfejnë se symbolismi i krishtenë rrjedhë prej atij të Hebrejvet. Por symbolismi i gurve të çmueshëm nuk është caktue mbi shka i përket besimit, sepse në Kinë b. f., gurët e npryshëm shenjojnë rendet e hierarkis së kinezvet.

* * *

Ndër ma të shumtit lapidarë numri i gurve të çmueshëm është shtatë si ai i notave të muzikës, të ngjyrave, e ai i... mkatevet. Këta janë *ametisti, zmeraldi, inxhin, ahiameti, rubini, zafiri, e topaci*. Të gjith tjerët qi edhe kan pasë fitue nderime, ishin të quejtun "gurë fisnikë".

Të motshmit rendojshin edhe inxhin në radhë të gurve të çmueshëm edhe pse e dijshtin mirëfilli rrjedhjen e tij prej nji frymori. Të sajuemt e tij poetikisht është i përshkruem kështu prej Aristotelit: "Kur, e thirrur prej agimit, goca ngiitet mbi syperfaqe të valvet e hapet tek sa duken rrezet e para të diellit, atëherë, merr një pikë voese, e mandej, me të në gji, këthen në fund të detit. Ato pikza qi kanë

të gjitha speret e shkelximet e dritës përbajnë dal nga dalë inxhin qi peshkatari gjënë në gocë."

Ky përshkrim qi ka krejt at trajtë legjende poetike, gjithnji nuk e trath-ton në të vrejton shkencën e ré, mbas së cillës ixhiu përftohet prej uji frymori. Hollsija e mëndes së njeriut qysh ndër kohët e motshme e kishte kuptue rrjedhjen e vërtetë t' inxhis, prandej janë të tepërme legjendat e prallat e mrekullueshme qi fantazija e njeriut ka krijuie mbi të.

Pigoletta në veprën e tij të famshme me emen *I pari udhtim rreth botës* thotë se inxhit qi stolishin kunorën e Mbretit të Borneos, ishin të mëdhaj sa një voë bibe, e me një rrumbullaksi aq të madhe sa nuk qind-rojshin por u rrokullishin gjithnji tek t' u vjshin mbi një syprinë të rrafshët! Nuk është për t' u çuditun prej madhsis së këtyne inxhive për arsye qi, mbas librit të Pigolettas, gocat qi i përmbajnë kanë 40 litra mish! Ky rrëfim i çuditshëm nuk mund të vëhet në dyshim, pse frymorvet nuk mund t' u a ndalin kurrkushi smadhimin përmbi të zakonshmin. Asht e vështirë, po, me i besuem librit t' ashueshëm t' atyne inxhive tut që në se me këtë përgënjeshtrohet një paraprake e fisikës.

Një send tjetër për t' u vërejtë mbi këta shtatë gurë është qi dhiamanti, ndër kohët e vjetra, a i renduem në radhë të dytë edhe pse i ka të gjitha qyshqet e nevojshme për me tanë kështu mbas detit të gjuhë të eret. Bile fjalët qi bahen e qi gjithnji përtrihen tue thanë se të motshmit nuk njijshtin dhiamantin janë të gabueshme. Gabimi rrjedhë ndoshta pse as Shkrimi i Shënës as Homeri, as Danti nuk e përmbendin. Këjo rrjedhë, vetëm

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

prej vlerës së pakët më të cillen u mbante dhiamanti. Në lapidarë të natyralistit arab Ahmet Tajfashit, dhiamanti, ndër 23 gurëve të çmueshëm, xen rendin e tetë.

Qe arsyeja për të cillin, «Mbretit të gurve» të motshmit nuk i epshin randesi: - Dhiamanti i papunuem nuk shëndritë, e dihet që motit as nuk di-shin, as nuk u mundaohsim m' e punuem tue qenë se u kujtonte ma i forti gurë në botë. Kur qe, se tue e përdorë pluhnin e tij filluen m' e lmuem e punuem; atëherë kje i pëlqyem për stoli prej grëve, e çmimi i u ngrit. E qysh atëherë, që zjermi që s' ndalet u përhap, e vjerrshtarët me fjalë të mëdha e çuen në qiell.

(Vijon)

Kadri Borshi

BIBLIOGRAFI

Ndër këto dit ka dalë në dritë një vepër e shkrimtarit të palodhshëm Z. Kristo Floqit, në një vllim 209 faqesh e cila barë titullin. «E drejta themelore» ose Konstitucionare (Hukuki-esasije.)

Libri ka një randësi të posatshme në vetvehte, pse për të paren herë shohim një veper të tillë ligjore në gjuhën shqype e cila është për dobi të madhe të secilit shqyptar perse në të tregohen, në një gjuhë krejt popullore, detyprët e të drejtat anasjellse të themelesavet shtetnore me popull.

Lânda e kësaj vepre mandej është rendue e shvillue në një trajtë fort praktike, e auktori e ka pasunue në një mënyrë të jashtzakorshme tue shënuem mendime e shkrime të sociologvet mâ të përmendun.

Libri ka edhe një elenk skajesh teknike, të cilat kanë fjalët korrespondente ndër katër gjuhë shqyp, greqisht, turqisht e frengjisht.

Na gezohemi tepër për ket vepër, s' pari për dobin që mund t'i sjellin popullit e letërsisë s' onë e dyta pse është përfitimi i bashkpuntorit mâ të censhëm të së perkohëshmes «Agimi».

Kushtimi i librit është frs. 15 e shitet prej auktorit t' vet.

Ja u rekomandojmë me gjithshpirt gjithsecilit shqyptar. Një bibliotekë shqyptare pa ket libër nuk vlen gjâ.

Gjith ashtu Dr. Kr. Floqi ka qitë në dritë edhe tri komedi tjera, *Lojnat e studentavet*, *Dotë vras vëdin' Vëllazni e interesë*, gjith se cila me nga 1 veprim (akt), tue dashtë kso doret me çpallë një seri komedinash nentitllin «Bibliotekë teatrore» për me pasunue sqenën teatrore shqyptare. Kto komedi edhe disa tjera origjinale të ktij auktorit që nuk janë shtypë edhe, janë tfaqun këtu prej degës teatrore të Shoqnisë «Vllaznija» si komeditë «Nder e qytetnë», «Reklamë e Blufë», «Dhëndër me përdhunë» e «E bija e Bankerit», të gjitha të bukra e gatzore.

Gjith se cila prej komedive të supërme kushton nga 2 franga. Për jashta Shkodrës porosinat bahen pret 10 copësh e përpjetë.

Drejtoji. të auktorit.

LIBER LEXIN... për shkollë të mesme. *Dor' e parë*. Kë libër të bukur e shkollor prej 196 faqesh e ka qitë në dritë komisi i letrare. Lânda është e xgjedhane e fort e pëlqyeshme. Mshmet morale e pjesat e tjera didaktike të ktij libri, vjershat e xgjedhuna edhe disa pjesë pedagogjike andej e

kënde, si edhe disa letra të posaçme kshilluesë të rrjeshtume në këtë libër janë nga sendet më të çmueshëm për shdrivillimin moral të djelmnis t' onë. Prandaj me gjithë zembër ja rekomandojmë msuesavet e shkollarve t' onë e gjithë juvenilës shqyptare.

PEDAGOGJI THEORETIKE për msuesat të shkollave fillore e për nxënës të shkollës normale, pjesa e parë, prej profës. *Gasper Beltojes*, ish drejtorit t' Arësimit botruer në Shkodër. Libri është shtypë bukur e me kujdesë të madhe edhe përmban 100 faqe, çmimi i tij 5 franga. Libri bën fjalë mbi të dhenunt e korbit si në familje ashtu edhe në shkollë mbi shëndetsi e ushtrim të trupit e të mendjes, mbi zhdrivillimin moral të nxën-

sit, mbi ndërgjigjen e tij kuptuesë mbi ndërshtypjet e përshtypjet e jashtëm të fëmijës e gjykimin e tyre mendak, mbi arsyetim (raisonement) e arsye (raison) etj. etj. Posë këtyne shifen edhe disa mësimet të bukura mbi moral e karakter, mbi dashtni për ved-vedi mbi frigën e fmiye e mbi fëmijë hidhnakë, nervozë e melankonikë, mbi prirjet shoqnore, mbi dashtni për shkollë, për prindni e për Atdhe, mbi vulnet e përtim, mbi energji e llastim mbi finzi e kryeneçi, mbi dëgjim e dishiplinë etj. et. Me pak fjalë libri është i nevojshëm jo vetëm për shkollë e fëmijë por edhe për shtëpi e popull mbarë.

Criticus.

Athletismi

(në pikpamje shëndetsije)

Ky artikull u vonue pak për arsye të landës së shumë qì kena pasë.

Tue këne se njëna degë e «Vllaznis» është edhe dega gymnastike, unë me anë të kësaj periodike, si organit të Shoqnës, kam me hetue ktu sportismen ose atletismen, si i thonë Grekët, në pikpamje shëndetsije.

Të gjithë e dijmë se mishlat e korpit të njeriut bëjnë levizjet trupore; e kësaj mishlash trupi i jonë ka gati 500; prej ktyne lëvizim, ose vëmë në veprim vetëm 350 - 400, si mbas dëshirës t' onë, d. m. thënë me anë të gymnastikës na perdorojmë të kater t' pëstat të mishlave t' onë.

Para se me fillue themën t' onë është nevoja të shofim pale sa sojesh athle-

tismit njehen sot si më të përmendun.

Lodrat atletike ndahen pikrisht dysh: a) në atletismë, ose sportizmë, b) në lodrat gymnastike.

Kategorija e parë përmban këto ushtrime:

I. Udhën.

1. Udhën e 100 metrave, 2. udhën e 400 metrave, 3. udhën e 800 met. 4. udhën e 1500 met. 5. udhën e 5 milimetrave engleze, 6. udhën e 110 metrave me pëngime, 7. udhën e 1500 metrave vrapthi, 8. udhën 42 kilometrash ase udhën Marathonjane.

II. Dhiskun.

1. Dhiskun e lënë, 2. Dhiskun e përdredhë, 3. të medhunit e pezhës së rëndë, 4. të medhunit e topit.

III. Këcimin.

1. Këcimin në hapa, 2. këcimin në naltë, 3. këcimin me anë shko-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

pit lirisht, ose me të kthjem.

IV. Pezhën.

1. Pezhën 59 okësh me një dorë,
2. pezhën 110 okësh me të dy duert.

V. Provë rrëzimi (lotta)

1. Prova e rrëximit greke e 2 Prova e rrëximit rromake.

VI. T' orvatunit mbas konopit (litarit ose pallamarit)

Kategorija e dytë përmban;

I. Gymnastikën germane, II. Gymnastikën zvedeze:

Tash po pvesim; A ka dobë trupin e jonë prej ushtrimit t'udhës? Shëndetsija tkotë se jo, kur teprohet sepse bredhshi (rendsi) mundon trupin e vet me një fuqi të madhe e të jashtazakonshme, fryma doptohet, zëmra rreh me shpejtë e nuk punon si mbas fisiologjis së saj, trokllimet e saja shtohen, ajet (fryhet) edhe nuk është çudë që t' i bjerë edhe pika rendësit e të vdesë! Për shembull në kurset Olymbijakë me 1899 n' Athinë një rendës i kllilë plasi në mjedis të rrugës!

Kanadjani Schering njëmend e mori çmimin si rendës, se pse rrugen e 42 kilometrave qysh prej Marathonës deri n' Athinë (që është 8 orë plot) e bëni vetëm për 2 orë, 51 e 23, por se ra i lig për shumë kohë e gadi s'diq.

Gjith ashtu të damshëm për shendetin janë edhe këcimet njashtu si edhe kurset e udhvet. Por ç' kishim me thënë për pezhët hekurorë të 59 e të 110 okvet? Dëmi që shkaktojnë pezhët që janë jashta përpjestimit të fuqisë fizike t' atij që i bën është i pamatshëm se pse ushtruesi vën gjith fuqinë e vetë cilat veprojnë kso dorët jashta rrethit të natyrës. Le të mëndojmë për një ças shka bëhet mbrënda n'orga-

nizimin e trupit ku gjith veglat shtërngojnë njëna tjetrën, rrudhen, shtypen gati si me i thënë të zot të tyne, "ç' faj të kemi? pse ra mundon? çilna pra, barkun, krahnorin se kena me dalë së këtejmi; s' donat me ndejë më ktu!"

(vijon)

K. F.

Lajme vëndi.

Kryesia e Kshillit të komit Shqiptar në Tiranë pat mirsin me n' a çue kto dy telegrafë, të cillat me gzim po i botojmë në ket periodikë:

KËSHILLI KOMBTAR

Nr. 54

Kombit Shqiptar

Mbas një pushimi të gjatë, që ndodhi më fort prej ngjarjeve që sollë koha, sot u hap përsëri Këshilli Kombtar.

Të mbushun me shpresa të gjalla për me i vjeftë atdheut t' onë të dash-tun ndër këto kohë, kur do të caktohet fati i Shqipërisë, e shofim si një detyrë të shënjtë me atë të kësajë thirrjeje me i-a drejtuar dy kalë popullit t' onë Shqiptarë.

Sikundër edhe historia e jonë mjaft mirë na e tregon gjithmonë kur rreziket i jomë kërcënojnë Shqipërisë, djelm e Shqipërisë janë gjetur të lidhun me besë besë të dashkuar si një trup rreth flamurit të kombtar.

Këtë provë e dëftuet burrisht edhe ndër këto kohë të fundshme tue mos kursyer as gjënë, mallin, edhe gjakun t' uej për me i-u gjetë atdheut në

ndihmë, aty ku e lypi nevoja.

Prandej na përfaqësuesat e juej ju falemi nderin n' emen të Kombit për këtë bashkim e atdhetarië qi keni dftuem, tue ju lutun qi edhe mbas sodit të jeni të gjithë të bashkuem si një trup pa ndryshim bese e feje për shpëtimin e sigurimin e Shqypnisë s' onë të dashtun, në vend qi na prej anës s' onë nuk kemi me pushuem së përpkuni me të gjitha fuqinat t'ona tue vepruem për dobië, shpëtimin e lulzimin e atdheut.

Tiranë, 25. IX. 1920

Kryetar'i i Këshillit Kombtar
DIMITRI KACIMBRA

Kryesekretari:
HIL MOSI.

KËSHILLI KOMBTAR

Nr. 56

Katundarisë së Vlonës

Në rasë qi u-çil përsëri Këshilli Kombtar, n' emen të gjithë përfaqësuesave të kombit, kemi nderim popullit fisnik t' asaj Vlone, sqele e famshme edhe djep' i liriës, ku për të parën herë u çpallë vetqeverimi i Shqipnisë, me i drejtuem përgëzimet t' ona mâ të përzemërta për bashkimin e vet me Shqipnie.

Lutemi për një heri t' i bâni të njofun përgëzimet t' ona edhe të gjith trimave të Labriës për burrnien e therorie qi dftuen për me i a mbrrijte këtij qellimi edhe t' i çfaqni ngushllimet qi nga thelbi i zemrës i-a drejtojmë prindve e fëmijve t' atyne fatoshave, qi burrnisht ranë therorë për shpëtimin e Vlonës.

Dhashtë Perendija fuqipotë qi mbas të gjitha këtyne therorinave, Vlona

edhe me të bashkë gjith Shqipnija të përparojë e të lulzojë e të mbushen dëshirat e plota të zemravet t' ona.

Tiranë.

Kryetari:
DIMITRI KACIMBRA

Kryesekretari:
HIL MOSI

BULETIN I SHOQ. „VLLAZNIJA“

Dega letrare.

Me një shkresë Nr. 48 me datë 8-9-920 Kryeparija e Shoqnis „Vllaznija“ i drejtoj një lutje Z. Dr. Kristo Floqit për me marrë përkohesisht drejtimin e „Agimit“ prej shkakut se z. Karl Gurakuqi gjindet në Austri. z. Floqi e pranoj këtë detyrë si një shërbim për shoqnin e kshu morri përsipër drejtimin e së përkohëshmes t' onë.

Dega letrare e Shoqnis „Vllaznija“ asht bartë në lokal të ri afër Perlimitares, të cilën ja ka pasë dhanë Qeverija Shoqnis. Mbasi të lirohet edhe pjesa tjetër e lokalit, e cila është e xanun prej ushtrisë Italljane, Shoqnia aty ka me pasë një salë leximit me bibliotekën e saj e fletore gjithfarsh.

Dega teatrale

Mbas dy komedive të Kr. Floqit *Nder e Qytetnit* e *Reklamë e Blofë* qi çfaqi herën e mbramë, tue kenë se shumica e anetarve të degës teatrale gjindet si vullndetare në front të Kasrës kjo degë e ka ndaluar për dis kohë veprimet e saj teatrale. Shpresohet se për së shpejti do përsjellë veprat e saj.

Dega muzikore

Me 6 Shtatorit 1920 „dega muzi-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETT
SHKODER (2016)

kore“ e shoqnis „Vllaznija“ ka fillue veprimet e saja tue u ushtrive anetarët e saj në veglat e reja muzikore që ka prue shoqnia. Muzika (dâulla) jonë është tue baa dit' e për ditë përparime e muzikantët nën drejtorin e mjeshtrit muziktar z. Zef Kurtit e ndihmtarit Z. L. Prelës është tue përparue mjeft. U lumtë!

Pajtimtarët u „Agimit“ janë të lutun me çue sa më parë pajtimet e tyre. Asht e teper t' ju përsritim nevojën e madhe që ka kjo periodike për harxhet e randa e të vshtira.

Emnime

I ndershmi atdhetar e bashkë qytasi jonë z. Kol Thaçi, ish drejtori i Doganës së Shkodrës u xgjoth prej popullit si delegat i Shkodrës pranë Kshillit të kombit në Tiranë. Prej një patrioti si z. Thaçi Sqypnija edhe veçanerisht Shkodra pret shumë shërbime të mira. E përhirojmë edhe i urojmë udhën e mbarrë me mbrothsi të plotë.

Drejtori i së përkohëshmes „Agimi“ Dr. Kristo Floqi u emnue si mis në gjyq të Kassacionit, të ngrehun në Shkodër. Përgëzohena tepër me z. Floqin e i urojmë një përparim të plotë në nëpunsin e ré, si edhe një gratë më të naltë.

Z. Ismail Anamali u emnue si inspektor i Arësimit Botnuer në Shkodër. „Agimi“ i çon përgëzimet e tij mikut e shokut të Shoqnis Vllaznija tue i urue shkallë më të nalta.

Nga sheshi i luftës :

Në kufi kah Kastrati mbrenda këtyne ditëve, për posë disa të ndeshunave patrolesh, nuk ka ndonji përpjekje me randësi.

Mbas lajmeve të marruna, ushtria Jugosllave mbas të mësymes që bani me ushtri të shumta, mufti me thye fuqinë t' onë kahë kufini i Dibrës e keshtu mujtme me ardhë deri 3 orë afër Tiranës, por si mbas lajmit Zyrtarve që u çpallë prej Qeveris, me një energji të diftue prej vullndetarve që ngane nga të tana nierzit e Shqypnis, anmiku u thye keqas e u largue deri në kufi të vjet. 1913. Sot n' at anë s' ka perveç se të ndeshuna për rëndsi me çeta trathtarësh, prej të cillevet disa ditën po bien robë me nga 30-40 nër duer të ushtris fatose t'onës.

Në të ndeshunat e para u dogjnë edhe kullat e Ahmet Bey Zagollit në Mat

Në këtë rasë populli i Tiranës, ka diftue një enegji të posaçme; po sa ka mërrijt lajmi që ushtria anmike asht kah perparon, me një herë kanë mbyllë pazarin e i madhe e i vogël kanë rrok armët e dalë para anmikut

Tesh gjendja nder kufi asht shumë mirë.

Tash disa dit gjinden në qytetin t' onë z. z. Spiro Koteja e Nuri beg Vila, si komisjon i posaçëm emnue prej Qeveris t' onë për marrëveshtjet me delegatët e Qeveris Jugosllave mbi çashtjen Shqiptare.

Ketë zërnij kanë pasë si piestar të tretë edhe ish kryetarin e Parlamentit shqiptar z. Xhema! Efendi, kadin e parë të Shkodrës. Bashkë me ketë komisjon gjendet edhe i ndershmi atdhetar shqiptar z. Dr. M. Turtulli anetar i të kshillit të kombit.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Në ballin e luftës të Kastratit shifat një rregullim tepër i pëlqyshëm në pikpamje discipline të ushtarve t' onë si edhe në çashtjet e rrjegulles të përbrendëshëm të shatoreve, hajeve e të e të kuzinës ushtriake. Një i huej që kishte mujtë me bā një vizitë atje kishte me u çudite me u çuditë me kët tatikë tfaqë të bukur e të lëvdushme të ushtarve t'onë. Cronologus

Shejzat e matematikës

S'ka ditë po thomi, qi nuk shenojnë shejzat e matematikës, por a din ndonji prej nesh se qysh janë krijue ase përfytyrue këta shëjza ?

Në fillësë, për me tregue mbledhjen u perdoronte fjala latine *plus*, por tue qenë se shkonte tepër giatë tue shkruue krejt fjalën, për me e shkurtue, u shenonte vetëm gërma P, e cila tue u shkruue me shpejt, mirrte trajtën e një kryqi të vogël e kështu me kohë u zbatue vetvehtiu ky shëj (✕).

Edhe shëjza e rrëzimit rrjedhë prej fjalës latine *minus*, të cilën fjalë në fillësë e shkruiejshin *mus* tue i vū një vizë sypër për të diftue shkurtimin e fjalës, por me kohë qe hjekun krejt fjala e mbajtur e mbet vetëm viza. (-)

Dasija u shenonte tue vū të pertudamin mbi një yigë orizontale e dasin nën të. Por këjo mënyrë shenimi xëte shum vend nder vepra të shtypuna. Për ket arsye pra qe caktue me vū të pertudamin n' e rrëmajtë e dasin n' e djathtë, tue i dā njein prej tjetrit me dy pika vertikale. (.)

Shumimi u shenonte edhe ai tue dā me një pikë të vetme te pertushmuemin prej shumuesit, por këjo mënyrë shkaktonte gabime e harresa, e tue qenë se qe vū në zbatim shëjza e kryqit grek për *plus*, qe përdorr kryqi

i Shën Andreut për të diftue shumimin. (x)

Këta shëjza te matematikës, kanë nisë të përdoren andej kah shekulli i pesmbëdhjetë e u vūn plotsisht në perdorim me shpikjen e shtypshkrojtës.

Zadhanje

Drejt. e Përgj. Postave dhe Telegrafave lajmon se tue pasun nevojë me bā disa përkëthime rregulloreve t' administratës të hueja prej gjuhës frangjisht dhe italisht në gjuhë shqipë, qet n' ankan këto përkëthime. Pra kush të duen t' i drejtonet për marrëveshtje; Drejtoriës së Përgjithshmë të P. T. në Tiranë.

Z. V. Drejtorit Përg. i Post-Telegrafave
M. R. PILKU

Zadhanje

Studentat Shqiptarë të Robert College-it në Stamboll dëshërojnë t' i shtojnë Bibliotekës së shkollës sa mē shumë libra shqipe qi të munden, për përdorimin e dobisë e nxānësve Shqiptarë qi dotë jenë në këtë shkollë. Studentët e kombëve të tjerë kahë mundë me mbledhë shum libra, dhe kështu sejcilli shvillohet e përparon në gjuhën e vetë, kurse ky mjet shvillimi i nevojshëm u mungon vetëm studentëve Shqiptarë. Prandaj Ju lutemi shumë gjithë atdhetarëve, qi do kenë mirësinë me i ndihmue këti qëllimi të shenjtë, me na çue gratë e do libër, të përkohëshme, kalendari a fletore, të vjetër a të rë, me kë adresë:

To the Albanian Students

Robert College

Bebes- Constantinople.

Sh. Ag. Një ndihmë morale e kthë për studentat e Robert College-it është mē shumë se e arsyeshme. Po e botojmë këto zadhanje, si ashtu si e marrim, tue e bā edhe prej anës s' onë një apel shqiptarve kombtar ku do qi janë për me iu ardhë ndihmë djelmoshave t' onë për një qëllim kaq të shenjtë, se kështu nderojnë edhe kombin shqiptarë në një kollege të huej.

SHENIM. Prej lāndës të shumë artikulli «Kosova-Serbi e vjetër» do vazhdojë në numrin tjetër.

DREJTIMI

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

“AGIMI,”

Pranon e boton ç' do artikull, që 'a të përpjekun me lavrim komtar e me propagandë komtare.

Dorshkrimet nuk kthehen.

Shkrime, letra e pajtime, dërgohen Mbarshttrimin në këtë adresë : Agr. En. Kadri Borshi, Shkodër.

PAJTIME:

NË SHQYPNI:

PERJASHTA:

Për 1 vjetë Kr. s. 10

Për 1 vjetë Kr. s. 14

» 6 muaj » » 6.

» 6 muaj » » 8.

Nji numër i veçantë: Kr. s. 1.

PËR SHOKË TË “VLLAZNIS,”:

Për 1 vjetë Kr. s. 8. Për 6 muaj Kr. s. 5.

Nji koleksion i vjetit të parë për shokë të Vllaznisban Kr. s. 12; për tjerë Kr. s. 22. Numra të veçantë të vjetit të kaluem nuk shiten.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
“MARIN BARLETI”
SHKODER (2018)